

Istentisztelet – Szentháromság ünnepe utáni első vasárnapon

Budapest-Fasor, 2020. június 14. 11:00; MGyTK

Az ünnep igéi

Jézus Krisztus mondja: Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket elutasít, engem utasít el... (Lk 10,16)
Hűségemben bízom, Istenem! Szívem örül segítségednek. (Zsolt 13,6)

Lekció/olvasmány: Lk 16,19-31 – A gazdag és Lázár

Volt egy gazdag ember, aki bíborba és patyolatba öltözött, és nap mint nap fényes lakomát rendezett. Egy Lázár nevű koldus ott feküdt a kapuja előtt, fekélyekkel tele, és azt kívánta, hogy bárcsak jóllakhatna a gazdag asztaláról lehulló morzsákkal, de csak a kutyák jöttek hozzá, és nyaldosták a sebeit. Történt pedig, hogy meghalt a koldus, és felvitték az angyalok Ábrahám kebelére. Meghalt a gazdag is, és eltemették. Amint ez a pokolban kínok között gyötrődve felemelte a tekintetét, látta távolról Ábrahámot és kebelén Lázárt. Ekkor felkiáltott: Atyám, Ábrahám, könyörülj rajtam, és küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét mártsa vízbe, és azzal hűsítse nyelvemet, mert igen gyötrődöm e lángban. De Ábrahám így válaszolt: Fiam, jusson eszedbe, hogy te megkaptad javaidat életedben, éppen úgy, mint Lázár a rosszat. Ő most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődsz. Ezenfelül még közöttünk és közöttetek nagy szakadék is tátong, hogy akik innen át akarnak menni hozzátok, ne mehessenek, se onnan ide át ne jöhessen senki. Ő pedig így szólt: Akkor arra kérlek, atyám, hogy küldd el őt apám házához, mert van öt testvérem, beszéljen a lelkükre, nehogy ők is ide kerüljenek, a gyötrelem helyére. Ábrahám így válaszolt: Van Mózesük, és vannak prófétáik, hallgassanak azokra! Ő pedig ezt mondta: Nem úgy, atyám, Ábrahám, hanem ha a halottak közül megy valaki hozzájuk, akkor megtérnek. Ábrahám ezt felelte: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki feltámad a halottak közül.

Textus/a prédikáció alapigéje: Ez 2,1-8a(8b-10) – Ezékiel próféta küldetése

Ezt mondta nekem: Emberfia, állj a lábadra, beszélni akarok veled! Miközben beszélt, lélek áradt belém, talpra állított, én pedig hallottam, hogy beszél hozzám. Ezt mondta nekem: Emberfia, elküldelek téged Izráel fiaihoz, a lázadó néphez, amely fellázadt ellenem. Hűtlenek voltak hozzám ők is, őseik is egészen a mai napig. A makacs és konok szívű fiakhoz küldelek. Mondd nekik: Így szól az én Uram, az ÚR!... Akár hallgatnak rá, akár nem törődnek vele – hiszen engedetlen nép ez –, majd megtudják, hogy próféta volt közöttük. Te pedig, emberfia, ne félj tőlük, beszédüktől se félj! Ha csalán és tövis szurkál is téged, ha skorpiók közt ülsz is, akkor se félj beszédüktől, ne rettegj tőlük, hiszen engedetlen nép ez. Hirdesd nekik az én igéimet, akár hallgatnak rá, akár nem törődnek vele; hiszen engedetlen nép ez! Te pedig, emberfia, hallgasd meg, amit mondok neked! Ne légy engedetlen, mint ez az engedetlen nép! Nyisd ki a szád, és edd meg, amit adok neked! Láttam, hogy egy kéz nyúlt felém, és egy irattekercs volt benne. Kiterítette előttem, és az tele volt írva mindkét oldalán. Siratóéneket, sóhaj meg jajszó volt ráírva.

Kedves Testvérek!

Fasori lelkészelődöm, Pelikán András írt elmélkedést erről az igeszakaszról az Evangélikus Élet mostani számába. Ezékiel Istentől kapott megbízatásáról filmek gyakori nyitójelenete jutott az eszébe. Amikor a főhős kap egy teljesíthetetlennek tűnő küldetést, közben szembesül, nem csak a képességei határaival, hanem azzal is, hogy képes ezeknek a határoknak a meghaladására, az átlépésére, a kezdetben lehetetlennek tűnő feladatok teljesítésére.

Nem Ezékiel volt az első, aki azt érezte Isten hívó és szolgálatba küldő hangjának hallatán, hogy alkalmatlan a számára kijelölt feladat teljesítésére. Emlékszünk Mózes szavaira: *Ki vagyok én, hogy elmenjek a fáraóhoz, és kivezesse Egyiptomból Izráel fiait? ... Kérlek, Uram, nem vagyok én a szavak embere. Korábban sem voltam, de azóta sem lettem az, hogy szolgálóddal beszélsz. Sőt inkább nehéz ajkú és nehéz nyelvű vagyok. ... Küldj mást,*

akit küldeni tudsz! (2Móz 3,11; 4,10.13.) Salamonnak nem a szavakkal, hanem a korával volt baja: *De én még egészen fiatal vagyok, nem értek a kormányzáshoz.* – mondta. (1Kir 3,7) Jeremiásnak mindkettővel baja volt: *Ó, Uram, URam! Hiszen nem értek én a beszédhez, mert fiatal vagyok!* (Jer 1,6) Jónás, amikor hallotta az isteni szót – *Indulj, menj Ninivébe, a nagy városba, és prédikálj ellene, mert feljutott hozzám gonoszságának híre!* – egyenesen elbujdokolt. (Jón 1,2-3) Ahogy Babits Jónás könyvében olvassuk:

Monda az Ur Jónásnak: „Kelj fel és menj Ninivébe, kiálts a Város ellen!

Nagy ott a baj, megáradt a gonoszság: szennyes habjai szent lábamat mossák.” Szólt, és fölkele Jónás, hogy szaladna, de nem hová a Mennybeli akarta, mivel rühellé a prófétaát, félt a várostól, sivatagba vágott,

ahol magány és békesség öveze,
semhogy a feddett népség megköveze.
Kerülvén azért Jáfó kikötőbe
hajóra szállott, mely elvinné őtet
Tarsis felé, s megadta a hajóbért,
futván az Urat, mint tolvaj a hóhért!

Ézsaiás volt a nagy kivétel. Ő Isten *Kit küldjek el, ki lesz a követünk?* kérdésére kapásból azt felelte: *Itt vagyok, engem küldj!* (Ézs 6,8)

Tudjuk, hogy az Úr erősítette, biztatta ezeket a kiválasztott embereket. *Bizony, én veled leszek!* – mondta Mózesnek. *Bölcs és értelmes szívet adok neked* – mondta Salamonnak. *Ne félj tőlük... Harcolni fognak ellened, de nem bírnak veled, mert én veled leszek ... és majd megmentelek!* – mondta Jeremiásnak.

Ezékiel elhívása kicsit más volt. Sokkal karcosabb. *Emberfia, állj a lábadra, beszélni akarok veled! ... Emberfia, elküldelek téged Izráel fiaihoz, a lázadó néphez, amely fel-lázadt ellenem. ... Ha csalán és tövis szurkál is téged, ha skorpiók közt ülsz is, akkor se félj beszédüktől. ... Te pedig, emberfia, hallgasd meg, amit mondok neked! Ne légy engedetlen! ... Itt ez a tekercs, teleírva siratóénekekkel, sóhajok és jajok szavával, ezeket hirdesd! Nyoma sincs ebben az erőt adó, biztató isteni szavaknak. Sőt, Isten ezekkel az *Emberfia* megszólításokkal, – ami sokszor, 90-szer olvasható a könyvben – Isten mintha még ki is hangsúlyozná Ezékiel kicsiny, erőtlen, halandó, jelentéktelen és nyomorult voltát.*

Nem túl vonzó, túl sok sikerrel nem kecsegtető küldés. Később, a 3. fejezetben Isten mintha még rá is tenne egy lapáttal: *Izráel háza nem akar majd rád hallgatni, mert énrám nem akarnak hallgatni. Bizony, Izráel egész háza keményfejű és konok szívű! De én ugyanolyan keménnyé teszem arcodat, mint az ő arcuk, és ugyanolyan keménnyé a fejedet, mint az ő fejük. Olyan keménnyé teszem a fejedet, mint a gyémánt, amely a tűzkőnél is keményebb. Ne félj, és ne rettegj tőlük! Bizony, engedetlen nép ez!* (3,7-9)

Az a végtelenül pesszimista ismerősöm jut eszembe erről, akinek mindig a za szava járása: „Fel a fejjel – semmi remény!” Az Ezékielt elhívó Isten is ilyen: *Állj a sarkadra! Indulj! Engedelmesen! Bele a borzalmakba! Légy őrálló, hirdesd az ítéletet és a megtérést – bár senki nem fog hallgatni rád. Fel a fejjel – semmi remény!*

Nem tudjuk mit válaszolt Ezékiel erre az elhívásra. Látomás volt ez: Isten forgószélben, villámló fényözönben, négy furcsa szárnyas, egy szekéren négyfelé, de mégis egyfelé haladó élőlény alakjában jelent meg és szólt hozzá. A vízióból a realitások talajára megérkező folytatást E/1. személyben jegyezte fel: *A lélek fölemelt, és elragadott engem. Én pedig mentem keserűen, felindult lélekkel, de az ÚR kemény kézzel tartott engem. Így kerültem Tél-Ábábba, a [babiloni] fogságban élőkhöz.* (3,14-15)

A Biblián kívüli hagyomány szerint Ezékiel élete mártírhallállal ért véget. Az egyik változat szerint egy ló farkához kötötték őt, a másik szerint karddal végzett vele az egyik előkelő fogságbéli társa, amiért Ezékiel megfeddte őt a bűnei miatt.

Az egyik amerikai bibliakommentár azt a címet adta Ezékiel elhívástörténetének: „Keményfejű hallgatóságnak – még keményebb prófétát.” Egy ilyen Ezékielre volt szükség abban a közegben, ahová ő elkerült. Vasemberre, elszánt, konok és szívós emberre, akinek fát lehet hasogatni a hátán, aki nem futamodik meg egykönnyen, sőt: akit az ellenállás talán csak még inkább megerősít. Az Újszövetségnek talán Pál apostol az Ezékielhez hasonló alakja. Megy, küzd, öklöz azért az igazságért, amiről meg van győződve – a megtérése előtt csakúgy, mint a damaszkuszi pálfordulása után. Az ember habitusa, vérmérséklete nem igen változik a megtéréssel – inkább csak jó mederbe terelődik.

Ezékiel alakja és könyve annyira vad és zord és kemény, hogy nem is igen szokott prédikációs textus vagy bibliaórai téma lenni. A korábbi idők rabbijai és zsidó írásmagyarázói (Mózes 1. könyvének 1. fejezetéhez hasonlóan) életkorhoz, lelki- és hitbeli érettséghez, a háttér, a körülmények, a történelem ismeretéhez kötötték Ezékiel könyve elejének és végének az olvasását és értelmezését. 30 évesnél fiatalabbak nem olvashatták, mert az abban leírt élményeket és gondolatokat túl súlyosnak, veszélyesnek, könnyen félreérthetőnek tartották. Szent Jeromos, Luther és a mai bibliakommentárok is megemlítik ezt.

Néhány fontos üzenet mégis, számunkra is biztonsággal kiolvasható Ezékiel elhívástörténetéből. Az egyik az, hogy Isten mindig hív magához. Int, fedd, megtérésre szólít – akkor is, ha számít arra, hogy mi nem törődünk vele, ha nem figyelünk, nem hallgatunk rá. Kényszeríteni biztos, hogy nem fog. Mert ő nem ilyen. A Biblia első fejezetétől az utolsóig olyan Istennek mutatja magát, – ez a másik üzenet – aki tiszteletben tartja a kicsiny, erőtlen, halandó, jelentéktelen és nyomorult, konok, engedetlen és lázadó emberek akaratát és döntéseit. Ezt közölte az *akár hallgatnak rá[m], akár nem törődnek vele* szavaival is. Ha rosszat akarnak és rosszul döntenek – elszenvedik annak következményeit. Lelke által, az által a Lélek által, ami Luther szerint Ezékiel látomásában is megjelent: a Krisztus lelkének hozzánk is elguruló szeke-re által azonban a babilóniai zsidóság szívében – és bennünk is felébredhet a hit, a készség és a vágy a hívó hang meghallására, a megtérésre, a jó akarására, az Istennek tetsző döntések meghozatalára, az engedelmességre.

A következő üzenet az, hogy Istennek az emberben, bennem, benned munkálkodó Lelke által egyre inkább valósággá válhat az, hogy magatartásunkat és tetteinket ne a bennünket körülvevő feltételek és a kö-

rülmények diktálják, hanem a tudatos döntéseink.

És végül: ahogyan Ezékielt felemelte, talpra állította és tartotta, a nagyon kemény küldetése éven át az Úristen Lelke, úgy segít fel és meg minket is ugyanez a Lélek. Jézus a Tizenkettőt nem kevésbé karcos szavakkal küldte el, mint Isten Ezékielt: *Íme, én elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé: legyetek azért okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok! Óvakodjatok az emberektől, mert átadnak a törvényszékeknek, és megkorbácsolnak zsinagógaikban, sőt helytartók és királyok elé hurcolnak énmiattam, tanúbizonyságul nekik és a népeknek. Amikor azonban átadnak titeket, ne aggódjatok amiatt, hogyan szóljatok, vagy mit mondjatok, mert megadatik nektek abban az órában, hogy mit mondjatok.*

Mert nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól általatok. Akkor majd testvér a testvérét, apa a gyermekét adja halálra, gyermekek támadnak szüleik ellen, és megölik őket, és mindenki gyűlöl majd titeket az én nevemért, de aki mindvégig kitart, az üdvözül. (Mt 10,16-22) Ez, a hitünk miatt elszenvedett kellemetlenségek bekövetkezte – benső harcainkban, és az emberek között élve és szolgálva ránk is vár. De nem csak ez, hanem a csoda dolgok bekövetkezte is, a lehetetlen lehetőségessé válásának, határaink meghaladásának, erőink felülmúlásának megtapasztalása is. Csak engedjük, egyre bátrabban és szabadabban, hogy mennyei Atyánk Lelke belénk áradjon, beszéljen hozzánk, és szóljon és tegyen – általunk! Imádkozzunk!

Köszönjük Urunk, hogy minket is útnak indítottál a hit hozzád vezető útján, hogy minket is vezetsz, mint juhokat a pusztában. Hadd járjunk követésedben emelt fővel, reménnyel és bizakodással – akkor is, amikor arra nem látunk okot.

Ének: 441,2-3

2. Míg őrködünk éberem, Kérjük Istenünket, Oldozzon fel, és tegyen Szabaddá bennünket. Megterhelt lélekkel Nem lehet őrt állni, Éberem szolgálni.

3. Kérni, buzgón kérni kell, Mert az élő Isten Imádságra vár, figyel, Kész, hogy megsegítsen. Mellénk áll, úgy kínál, Úgy ad erős lelket, Új meg új győzelmet.

Irodalom

LUTHER, Márton 2010. *Előszók a Szentírás könyveihez*. Magyarországi Luther Szövetség – Luther Kiadó, Budapest. 76-83. o.

<https://mek.niif.hu/04300/04341/04341.htm>